

Menestystä
maalle

Reittisopimukset maanomistajien kanssa

Leena Penttinen, OTM
leena.penttinen@mtk.fi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

- Ammatti- ja etujärjestö maanviljelijöille, metsänomistajille ja maaseutuyrittäjille
- Edistää jäsentensä taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia
- Edistää maaseutuvarallisuuden kestävästä taloudellista käyttöä ja hoitoa

Metsänomistajat

MTK:n arvot ovat syvällä suomalaisen maaseudun historiassa

- Jatkuvuus yli sukupolvien
- Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus
- Yrittäjäyys
- Avoimuus
- Asiantuntevuus

Metsänomistajat

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

331 000 jäsentä

Maanviljelijät

Maaseutuyrittäjät

Metsänomistajat

Maataloustuottajain
liitot (14)

Maataloustuottaja-
yhdistykset (360)

Metsänhoito-
yhdistykset (78)

Suomen
Turkiseläinten
Kasvattajain Liitto

ProAgria-keskusten
Liitto

Suomen
Yhteismetsät ry

Milloin tarvitaan reitti?

Jokamiehenoikeudet

Voimassa kaikkialla paitsi erityiseen käyttöön otetuilla alueilla

Liikkuminen on kaikille vapaata, eikä edellytä erityisiä reittejä

Ulkoilureitti

Tarvitaan, kun

- kohderyhmä ylittää jokamiehen (pyöräilijät, liikuntarajoitteiset, hevoset, kävelijät jne)
- tavoitellaan esim. matkailun edistämistä, haittojen vähentämistä, luonnonsuojelua
- reitillä on vetovoimatekijöitä, jotka lisäävät kävijämääriä

Virkistysalue

Kunnan kaavoittama alue, jonka pääkäyttömuoto on virkistys. Yleensä virkistysalueella tarvitaan reittejä

Alkutoimet

- Reittejä tulee tehdä vain tarpeeseen
- Reitin tarve määritellään ennen varsinaisen suunnittelun aloittamista.
- Ulkoilureitti ohjaa kulkua, valtaosa väestä pysyy polulla. Reitti ohjaa ja kanavoi hajakulutusta. Siksi siitä on maanomistajalle monissa tilanteissa hyötyä.

Suunnittelun käynnistäminen

- Annetaan mahdollisuus osallistua reittien suunnitteluun alusta alkaen
  - Maanomistajille, asukkaille, yhdistyksille ja järjestöille
  - Harrastajien paikallinen reittiosaaminen on avainasemassa
  - Matkailuyrittäjille ja muille palvelujen tarjoajille. Reittiä tukevat palvelut linkitetään mahdollisuuksien mukaan reittiverkostoon.
  - Reitin toteuttajille, ylläpitäjille ja markkinoijille
- Kiinnitetään huomiota tiedottamiseen. Yksityisen maanomistajat on syytä kontaktoida suoraan. Laajempi tiedotus onnistuu paikallisessa lehdessä, sosiaalisessa mediassa, erilaisissa tiedotustilaisuuksissa tai vaikkapa MHY:n jäsenlehdessä.
- Päätetään kuka reitin suunnittelee. Esim Suomen Ladun tai muun järjestön ihmiset voivat neuvotella reiteistä. Ihminen - ihmiselle -neuvottelut etenevät joskus paremmin kuin ihminen - virkamiehelle -neuvottelut.

Suunnittelu

- Reitin linjaus suunnitellaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että se on vetovoimainen ja tavoiteltu tarkoitus toteutuu
  - tärkeintä on todellinen vetovoima, pystymetsään ei kannata alkaa tehdä polkua, jolle ei ehkä koskaan tule kysyntää
  - Luontaiset polut ovat arvokkaita, ne kertovat valmiiksi missä ihmiset ovat halunneet liikkua ja mitä reittiä. Niitä kannattaa suunnittelussa hyödyntää. Villisti syntynyt polku ei kuitenkaan edellytä reittiä. Yksinkertaisuus on kaunista!
  - korostetaan paikallisia piirteitä, kulttuuria, luontoa
  - pyritään maksimoimaan matkailusta saatava hyöty paikallistasolle
- Kaikkia maanomistajia kohdellaan tasavertaisesti
- Neuvottelu on ensisijainen keino pyrkiä saamaan kaikille asianosaisille sopiva ratkaisu
- Varmistetaan reitin saavutettavuus

Yhteys viranomaisiin ja muihin yhteistyötahoihin

- Maakuntien liittojen sekä kuntien kaavoittajat: tulevat reittihankkeet ja reitistöjen väliset yhteystarpeet
- Maakuntien liittojen aluekehitysviranomaiset sekä ELY-keskukset: reitistöjen rahoitus, työllistävyys ja elinkeinojen tukeminen; luonnon- ja ympäristönsuojeluasiat, suojelualueet, reittien rakentaminen
- Metsähallituksen luontopalvelut: reittien linkittäminen metsähallituksen reitistöihin sekä ylläpito- ja markkinointiyhteistyö
- Metsänhoitoyhdistykset, tuottajayhdistykset ja metsäkeskus: metsien tilanne ja alueiden tuleva käyttö, metsätiet
- Kuntien ja maakunnan liittojen eri toimialat: liikunta-, matkailu-, kulttuuri-, kaavoitus-, ympäristö- ja tekninen toimi
- Suomen Latu

Reitin toteuttaminen sopimuksella

Suosittelavaa, kun

- Suhteellisen vähän maanomistajia
- Hyvä yhteishenki suunnittelussa
- Reitti toteutetaan talkoovoimin
- Toteuttamiskustannukset halutaan pitää alhaisina
- Käyttöoikeuden korvauksista voidaan sopia tai niitä ei tarvita
- Toimitusmenettelyä vastustetaan erityisesti
- Maanomistajat ovat myös reitin käyttäjiä ja reittilinjaus yleisesti hyväksytään

Huomioitava

- Sopimukset tehdään kirjallisena kaikkien maanomistajien kanssa
- Yhtenäinen sopimuskäytäntö kaikkien kanssa
- Sopimuksen pituus mitoitetaan tehtyihin investointeihin
- Reitti merkitään kiinteistötietojärjestelmään tai varmistetaan, että sopimuksen mukaan maanomistaja sitoutuu ilmoittamaan ulkoilureitin käyttöoikeussopimuksen uudelle maanomistajalle.

Reitin toteuttaminen reittitoimituksella

Suosittelavaa, kun

- Joidenkin maanomistajien kanssa ei päästä sopimukseen. Ne reitin osat, joiden maanomistajat vastustavat hanketta tai ovat eri mieltä reitin linjauksista tai korvauksista, perustetaan toimituksella. Käytännössä yhdistetään sopimus- ja toimitusmenettely.
- Vaikka kaikkien maanomistajien kanssa olisi päästy sopimukseen, voidaan reittitoimitus pitää. Silloin varmistetaan reitin pysyvyys.
- Reitti on niin merkittävä, että sen pysyvyys ja sääntöjen selkeys on varmistettava

Huomioitava

- Ulkoilureittitoimitus tehdään reittisuunnitelman perusteella ja ELY-keskuksen päätöksellä
- Kaavaan merkitty reitti voi olla toimituksen perusteena, mutta vain jos reittiasia on käsitelty kaavassa riittävällä tarkkuudella tai kaavan lisäksi on tehty erillinen ulkoilureittisuunnitelma, jota ei tarvitse ELY-keskuksessa vahvistaa.
- Toimitus voi perustua myös osittain tai kokonaan sopimukseen!
- Reittitoimituksen tekee maanmittauslaitos.
- Suhteellisen hidas ja raskas menettely. Voi olla myös kallis

Reitistä maksettavat korvaukset

Kyse on yksityisoikeudellisesta sopimisesta ja korvaus reitistä voi eri paikoissa ja tilanteissa tarkoittaa erilaisia asioita: erilaisia summia rahaa tai oravannahkakauppoja - sopimalla löytää molempia osapuolia tyydyttävän ratkaisun.

Peruseriaate on, että maapohja korvataan täyteen arvoonsa. Kuitenkin on arvioitava sitä, onko maanomistajalle itselleen reitistä hyötyjä, mikä on arvioitu haitta maanomistajalle ja mitä menetyksiä maanomistajalle tulee.

Sopimusperusteisesti voidaan sopia määräväleihin maksettavista korvauksista tai kertakorvauksesta.

Mikäli reitistä aiheutuu ennakolta arvaamatonta huomattavaa haittaa maanomistajalle, on nämä haitat korvattava. Suositeltavaa on myös muuttaa reitin paikkaa sellaiseksi, että haitat minimoituvat. Sopimus voidaan myös irtisanoa, jos käyttö ei ole asianmukaista (sopimusperusteisessa reitissä).

